

ПОНЯТТЯ САМОДОСТАТНЬОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ДЖЕРЕЛА ЇЇ ФОРМУВАННЯ

Реформи місцевого самоврядування через створення об'єднаних територіальних громад зумовили появу нових категорій, понять, механізмів та інструментів, за допомогою яких відбувається їх управління.

Для характеристики фінансової незалежності місцевого самоврядування стали використовуватися поняття: спроможна територіальна громада; фінансова автономія територіальної громади; фінансовий потенціал територіальної громади; фінансова самодостатність територіальної громади; фінансові можливості територіальної громади.

В контексті функціонування територіальних громад всі ці дефініції мають відповідну тотожність щодо характеристики рівня матеріальних, фінансових та організаційних ресурсів, які можливо використати для виконання місцевим самоврядуванням власних і делегованих повноважень в сфері соціально-економічного розвитку, надання суспільних послуг і безпеки діяльності.

Вперше визначення спроможної територіальної громади на нормативному рівні в Україні було дано в 2015 р. [2] як такої, яка має змогу самостійно забезпечити належний рівень публічних послуг, зокрема в сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури громади.

В наукових дослідженнях щодо забезпечення самодостатності розвитку територіальної громади вживаються поняття наступного змісту:

- спроможність акумулювати фінансові ресурси з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку;
- можливість громади в межах стійких економічних відносин формувати фінансові ресурси з метою виконання основної функції – забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку;
- сукупність потенційно доступних фінансових ресурсів з метою забезпечення операційної та інвестиційної діяльності і сталого розвитку певної території;
- здатність регіону протистояти дестабілізаторам соціально-економічного розвитку на основі достатнього обсягу фінансових ресурсів, який забезпечуватиме стабільний розвиток у коротко- та довгостроковій перспективі;
- здатність громади самостійно забезпечити необхідний рівень фінансових ресурсів, що є умовою соціально-економічного розвитку території й підвищення добробуту кожного члена громади.

Виходячи із змісту слова «самодостатній» як такий що має цінність сам собою, самодостатня – це громада, яка здатна формувати обсяги фінансових ресурсів, що повинні бути достатніми для виконання повноважень на нормативному рівні, що забезпечує надання високоякісних суспільних послуг, стабільний розвиток території, формування достатніх доходів домогосподарств та результативність бізнесу, який функціонує на території громади, та створює підґрунтя для задоволення потреб її членів.

Для забезпечення самодостатнього розвитку територіальних громад необхідні джерела фінансових ресурсів, які моделюються та оцінюються за бюджетом громади. Основним джерелом надходження фінансових ресурсів до доходів бюджету є підприємницький потенціал громади, який характеризується діяльністю суб'єктів господарювання (домогосподарств, комунальних підприємств, бюджетних організацій).

Характеристику джерел фінансових ресурсів для функціонування територіальних громад розглянемо на прикладі Новогуйвинської селищної громади за бюджетом на 2023 рік [1]. В основі забезпечення доходів громади лежать податкові надходження – 212373, 3 тис. грн, неподаткові надходження – 2955,3 тис. грн та міжбюджетні трансферти – 3860,9 тис. грн. Отже, Новогуйвинська селищна громада формує для функціонування доходи в сумі 219189,5 тис. грн при номінальній самодостатності 98,2 %.

Формування самодостатніх громад крім доходів потребує створення сприятливого інституційного, організаційного, інформаційного та кадрового середовища.

Список використаних джерел

1. Бюджет селищної ради Новогуйвинської селищної територіальної громади. URL: <https://novoguyvynske-miskrada.gov.ua/bjudzhet-selischnoi-radi-09-29-24-03-01-2023/>

2. Методика формування спроможних територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>